

2020-04-30

Arbetsmarknadsdepartementet

Enheten för diskrimineringsfrågor, mänskliga rättigheter och barnrättspolitik

Remissvar avseende situationen gällande mänskliga rättigheter i Sverige inom ramen för FN:s Universal Periodic Review (UPR)

RFSL har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på rekommendationer till Sverige framförda inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheters mekanism Universal Periodic Review (UPR) och lämnar härmed följande synpunkter.

RFSL har valt ut nio rekommendationer som stater har gjort till Sverige, vilka alla är av särskilt intresse för att respekten för hbtqi-personers mänskliga rättigheter i Sverige ska efterlevas. I det följande kommenteras varje rekommendation var för sig.

De rekommendationer RFSL valt att kommentera

156.109 Redouble efforts to fight discrimination and crimes motivated by racist or xenophobic prejudices and, especially, on the grounds of sexual orientation, gender identity or religion. (Spain)

156.148 Intensify efforts to prevent and eliminate all forms of hate speech and hate crimes based on ethnicity, religious belief, sexual orientation and gender expressions. (Canada)

RFSL önskar att Sverige antar rekommendationerna 156.109 och 156.148 från Spanien respektive Kanada.

Hbtqi-personer i Sveriges utsätts för hatbrott utifrån sexuell läggning och könsidentitet men även utifrån andra motiv som etnicitet och religion förekommer. Utifrån gällande lagstiftning finns i Sverige idag ett relativt ett gott skydd mot hatbrott och hets på grund av sexuell läggning och

könsidentitet. Ett välkommet tillskott var att transpersoner 2019 inkluderades i lagen om hets mot folkgrupp. Det finns dock fortfarande stora brister i det stöd som ska utgå till offer för hatbrott. Många gånger hänvisas personer runt mellan olika myndigheter. Myndigheter som i sin tur är osäkra på sin roll och sitt ansvarsområde.

Enligt EU:s brottsofferdirektiv (direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem) ska specialiserat stöd utgå till personer utsatta för hatbrott, vilket inte alltid är fallet i Sverige. RFSL menar att Sverige inte fullt ut uppfyller direktivet i denna del. Det finns idag ingen nationell, regional eller lokal verksamhet utformad för individer utsatta för hatbrott på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck utöver mottagningen RFSL Stödmottagning, som RFSL driver.

RFSL vill:

- Att aktuella myndigheter börjar samverka runt brottsoffer för ett effektivare brottsofferstöd.
- Att socialtjänsten tar det ansvar för brottsoffer och brottsofferstöd som enligt lag är ålagt dem.
- Att Sveriges domstolar i högre utsträckning än vad som är fallet idag tar hänsyn till straffskärpning vid utdömande av påföljd vid mål med konstaterat hatbrottsmotiv, i enlighet med brottsbalkens straffskärpningsparagraf.

156.158 Protect children's rights to bodily integrity, autonomy and selfdetermination by ensuring, by legislation or otherwise, that non-vital surgical or other medical procedures on intersex infants are not performed before they are able to provide their informed consent. (Malta)

RFSL önskar att Sverige antar rekommendation 156.158 från Malta.

Intersexpersoner, det vill säga personer som föds med atypiska könsmarkörer, förnekas ofta sin kroppsliga autonomi genom att undersökningar och i vissa fall könsstympningar och hormonbehandlingar utförs i syfte att i enlighet med samhällets normer tilldela dem ett kroppsligt och juridiskt entydigt kön. Detta kan leda till svåra konsekvenser för individen såväl psykiskt och socialt som fysiologiskt. Medicinskt omotiverade ingrepp på och behandlingar av intersexpersoner som inte gett sitt eget samtycke bör aldrig ske i Sverige. RFSL menar att behandling utan patientens eget samtycke endast ska få genomföras om tillståndet hotar liv och/eller fysisk hälsa. Barn ska inte genomgå könsbekräftande behandling innan de själva är så gamla att de kan uttrycka en egen könsidentitet och ge ett informerat samtycke till de behandlingar som är förestående.

Intersexvården i Sverige behöver överge binära idéer om normalvärden och förväntat utseende och istället ta utgångspunkt i personens önskemål och egna förutsättningar för att uppnå bästa möjliga hälsa. Kunskaperna om intersex i den generella vården behöver öka och möjligheten för vuxna personer med intersexvariationer att få kompetent vård behöver förstärkas i hela landet. Personer som upptäcker sin intersexvariation i vuxen ålder måste få adekvat stöd och medicinsk

hjälp oavsett var i landet en bor. Vården i Sverige ska enligt lag bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet, men i nuläget finns ingen definition av vad detta betyder för intersexpersoners vård. Flera personer med intersexvariationer har medicinskt motiverade vårdbehov. Dessa ska självklart tillgodoses. En intersexperson som vänder sig till den könsbekräftande vården ska utredas och vid behov behandlas. Det händer också att en persons medicinska historia undanhålls inom vården från personen själv eller från personens föräldrar, vilket ytterligare ökar makten hos vårdgivaren, ökar stigma och underminerar personers förmåga att ta beslut om sin egen kropp. Detta undanhållande av information behöver upphöra.

RFSL vill:

- Att medicinskt omotiverade kirurgiska ingrepp och behandlingar på intersexpersoner som inte har gett sitt eget samtycke ska förbjudas.
- Att vårdpersonal ska få utbildning kring intersexfrågor med fokus på intersexpersoners mänskliga rättigheter.
- Att alla intersexpersoner ska ha full tillgång till sin egen medicinska historia.

156.159 Adopt a new gender recognition law to ensure a quick, transparent and accessible mechanism based on self-definition, detaching medical procedures from legal gender recognition, in line with the Yogyakarta Principles. (Malta)

156.161 Adopt a new gender recognition law based on self-definition, detaching medical procedures from legal gender recognition. (Iceland)

156.162 Facilitate the legal registration of the self-defined gender identity of transgender persons by detaching the change of legal gender from requirements on mandatory medical assessments or procedures. (Netherlands)

156.163 Adopt a new gender recognition law, as proposed in SOU 2014:91, basing legal gender recognition on self-definition and detaching it from medical procedures. (Denmark)

RFSL önskar att Sverige antar rekommendationerna 156.159, 156.161, 156.162 och 156.163 från Malta, Island, Nederländerna respektive Danmark.

Frågan om en ny könstillhörighetslag har utretts i olika omgångar under 14 år. Lagen har även gjorts om i små steg, bland annat som en följd av olika rättsprocesser. Dagens lag tillgodoser inte transpersoners rätt till självbestämmande och integritet. Det nuvarande kravet på att den som vill ändra juridiskt kön ska ha haft regelbunden kontakt med ett specialiserat utredningsteam i minst två år fräntar transpersoner, under denna period, kontrollen över sitt eget liv på så sätt att behandlande läkare är den som ska bevilja att en ansökan om ändring av juridiskt kön skickas in till Socialstyrelsens rättsliga råd för beslut. Modellen är otidsenlig och strider mot respekten för

transpersoners människovärde. I stället bör, utifrån det lagförslag som regeringen presenterade 2018, juridiskt kön kunna ändras genom en enkel administrativ process. Efter att detta lagförslag drogs tillbaka har ytterligare kompletterande utredningar gjorts. Regeringen har, utan angivande av uttrycklig tidsplan för detta, lovat att lägga fram ett nytt förslag på en lagändring för riksdagen, men så har ännu inte skett. Tills vidare fungerar ändring av könstillhörighet och tillgång till könsbekräftande vård alltså i princip enligt den lag som en gång infördes för snart 50 år sedan 1972.

RFSL vill:

- Att det inte ska ställas några krav på medicinsk utredning, diagnos eller behandling för att få ändra juridiskt kön. Det nuvarande kravet på att den som vill ändra juridiskt kön ska ha haft regelbunden kontakt med ett specialiserat utredningsteam i minst två år bör upphöra.
- Att lagen ska bli två olika lagar: en som handlar om juridiskt kön och en som handlar om ingrepp i könsorganen.
- Att nuvarande åldersgräns för att få ändra juridiskt kön sänks.

156.160 Commission a State public report with the mandate to investigate the legal possibility of introducing a third legal gender, towards the increased recognition of self-defined gender identity of each person. (Malta)

RFSL önskar att Sverige antar rekommendationen 156.160 från Malta.

För att transpersoners levnadsvillkor och hälsa ska förbättras är synlighet och rättsligt erkännande centralt. RFSL anser att regeringen snarast bör tillsätta en utredning som får i uppgift att utreda konstruktionen av personnummer, det vill säga det sätt som juridiskt kön registreras i Sverige, på så sätt att ett tredje juridiskt kön möjliggörs och så att kön inte behöver visas i personnumret.. Detta skulle även hjälpa Sverige att uppnå delmål 16.9 i Agenda 2030, det vill säga att senast 2030 tillhandahålla juridisk identitet för alla.

RFSL vill:

- Att Sverige ska införa ett tredje juridiskt kön, utöver man och kvinna, eller att personer inte ska behöva registrera juridiskt kön.
- Att svenska personnummer ska göras könsneutrala och att kön ska registreras separat i folkbokföringen

156.291 Effectively apply the principle of non-refoulement when there is risk to life, liberty or personal integrity of the asylum seeker, especially in cases of children, girls and adolescents, and lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex persons. (Mexico)

RFSL önskar att Sverige antar rekommendationen 156.291 från Mexiko.

Många asylsökande hbtqi-personer i Sveriges nekas asyl på grund av att svenska myndigheter inte anser att de har gjort sannolikt att de är hbtqi-personer. De hbtqi-personer som utvisas riskerar därmed att utsättas för tortyr, förföljelse eller omänsklig behandling i sitt ursprungsland. Andra asylsökande hbtqi-personer nekas asyl på grund av att svenska myndigheter bedömer att det finns ett myndighetsskydd för hbtqi-personer i ursprungslandet. Sveriges bedömning av säkrare länder, där man menar att myndighetsskydd finns, är inte alltid korrekt och gäller inte alltid specifikt för hbtqi-personer. Utvisningar av hbtqi-personer till så kallade säkra länder innebär en risk för hbtqi-personer att inte få tillgång till ett effektivt myndighetsskydd från övergrepp och våld

RFSL vill:

- Att migrationsmyndigheterna upphör med trovärdighetsbedömningar i hbtqi-ärenden som baseras på stereotypa föreställningar om hbtqi-personer.
- Att Sverige upphör med utvisningar av hbtqi-personer till länder där hbtqi-personer förföljs, med avslagsmotiveringar som grundas på trovärdighetsbedömningar baserade på stereotypa föreställningar om hbtqi-personer.
- Att svenska migrationsmyndigheter ska tillämpa gällande lagstiftning, internationella riktlinjer och konventioner korrekt samt att framtida migrationslagstiftning även den behöver svara upp mot krav på humanitet och rättssäkerhet enligt internationella riktlinjer och konventioner.

Deidre Palacios

Förbundsordförande RFSL

Frank Berglund

Vice förbundsordförande RFSL